

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-704289-V/12/JF

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Warszawa, 24. IV. 2013

Pan

Wojciech Rafał Wiewiórowski

Generalny Inspektor Ochrony

Danych Osobowych

ul. Stawki 2

00-193 Warszawa

Na kanwie indywidualnej skargi, dotyczącej działań Spółki,
powzięłam wątpliwość, czy wskazana Spółka nie narusza postanowień ustawy z dnia
29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.).

Analizując dokumenty dotyczące sprawy, moje zastrzeżenia wzbudziły w szczególności
postanowienia umowy zawarte w pkt 18 lit f, które wymagają od konsumenta złożenia
oświadczenia o treści: „ *Usługobiorca oświadcza, że wyraża zgodę na opublikowanie danych
osobowych, które udostępnił Spółce..... w prasie, mediach oraz miejscu, w którym Spółka
uzna za stosowne oraz powiadomienie członków rodziny i domowników Usługobiorcy
w razie naruszenia przez Usługobiorcę zobowiązań wynikających z Umowy lub którejkolwiek
z umów zawartych ze Spółką*”.

W orzecznictwie sądów administracyjnych dominuje pogląd, że zgoda na przetwarzanie
danych osobowych nie musi być wyrażona na piśmie, ale winna jasno i jednoznacznie prezentować
wolę zainteresowanego i jej zakres oraz być dobrowolna. Udzielający zgody musi być przy tym
zorientowany, o jakie dane i o jakie ich przetwarzanie chodzi, w tym zwłaszcza, do jakich celów.
Sposób poinformowania musi być zrozumiały, nie może dotyczyć bliżej niedookreślonych

czynności. Przetwarzanie i wykorzystanie danych powinno następować tylko w tym celu, dla którego zostały pozyskane i cel ten powinien być znany osobie, której dane dotyczą (wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 grudnia 2008 r., sygn. Akt II SA/Wa 1061/08).

Odnosząc powyższe do omawianej sytuacji, nie sposób nie zauważyć, że „dobrowolność” może tu być raczej iluzoryczna, a wymóg swobodnego i nieskrępowanego podjęcia decyzji i wyrażenia woli w sprawie zgody na przetwarzanie danych osobowych, w tym konkretnym przypadku, może nie być spełniony. Zgoda ta ma charakter blankietowy, a więc odnosi się do bliżej nieokreślonych danych osobowych, które miałyby być przetwarzane przez administratora danych w bliżej nieokreślonym czasie i celu.

Zarówno w doktrynie, jak i judykaturze sądów administracyjnych podkreśla się, że administrator danych osobowych jest zobowiązany do oznaczenia celu zbierania danych, aby znajdujące się w jego dyspozycji dane nie były przetwarzane niezgodnie z celem, (wyrok WSA w Warszawie z dnia 1 grudnia 2010 r., sygn. akt II SA/Wa 1212/10, „Ochrona danych osobowych” Komentarz, wyd. V - J. Barta, P. Fajgielski, R. Markiewicz, opublikowane: Lex, 2011).

Ustawodawca dopuszcza wyjątki od tej zasady, jednakże pod warunkiem, że nie zostaną naruszone prawa i wolności osoby, której dane dotyczą. Ramy wyznaczone w ten sposób sprowadzają się do wyważenia interesów administratora danych i osoby, której dane dotyczą związanych z jednej strony z realizacją prawnie usprawiedliwionych celów administratora, z drugiej natomiast ochroną prywatności osoby, której dane dotyczą.

W niniejszej sprawie administrator (Spółka.....) zapowiedział, że dane osobowe pozyskane w związku z zawarciem umowy cywilnej zostaną opublikowane np. w mediach i prasie, jeżeli usługobiorca nie wypełni w terminie obowiązków, do spełnienia których zobowiązał się na mocy tej umowy.

W mojej ocenie powyższe nie spełnia przesłanki prawnie usprawiedliwionych celów przetwarzania danych usługobiorcy, nawet w sytuacji uzyskania „iluzorycznej” zgody do ich

przetwarzania. Potrzeba zabezpieczenia się przez przedsiębiorcę przed ryzykiem poniesienia strat nie uzasadnia działań niezgodnych z prawem.

Celem tego rodzaju postanowień umowy może być w istocie wywołanie u konsumenta poczucia lęku i zagrożenia przed upublicznieniem informacji o posiadanym zadłużeniu, jak również - poprzez zastrzeżenie prawa do informowania członków rodziny czy domowników - wywarcie presji i zmuszenie do spełnienia nałożonych umową obowiązków w sposób zdecydowanie przekraczający swobodę kontraktowania i uprawnienia wierzyciela. Takie działania nie tylko naruszają równowagę pomiędzy usprawiedliwionym celem a ochroną prywatności, ale także nie respektują zasady adekwatności do celu oznaczającej równowagę między prawem osoby do dysponowania jej danymi, a interesem administratora danych, który może żądać danych tylko w zakresie niezbędnym do wypełnienia celu, w jakim są one uzyskiwane (wyrok WSA w Warszawie z dnia 12 maja 2005 r., sygn. akt II SA/Wa 2499/04).

Należy jednocześnie zwrócić uwagę na zakres przewidzianych w tej materii uprawnień - gdy wierzyciel przyznaje sobie prawo do informowania domowników i członków rodziny, a więc nie tylko tych najbliższych, ale praktycznie wszystkich znanych mu osób spokrewnionych z dłużnikiem, o wszelkich uchybieniach wynikających z którejkolwiek z zawartych umów.

Reasumując, przetwarzanie danych przez administratora jest dopuszczone dla osiągnięcia prawnie usprawiedliwionych celów. Nie jest więc możliwe uznanie oznaczonych celów za usprawiedliwione, gdy są one ukierunkowane na osiągnięcie rezultatu sprzecznego z prawem, zasadami współżycia społecznego czy dobrymi obyczajami, tak jak ma to miejsce - w mojej opinii - w niniejszej sprawie

W związku z powyższym, na mocy art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t. j. Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zbadanie sprawy we wskazanych aspektach oraz udzielenie informacji o zajętym stanowisku.

W załączeniu przekazuję do użytku służbowego kopie umów Spółki,
jakie zostały przesłane przez Wnioskodawczynię, a które być może, okażą się pomocne w trakcie
analizy sprawy.

Zał. kserokopie umów - szt.5

Łozos Wynory szouder

Zewe Jipouis